

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

In Memoriam

Joan Bauzà Rullan (1916-2004). Primer President de la Societat d'Història Natural de les Balears

El 20 de juliol del 2004 va morir a Palma, als 88 anys d'edat, el que fou el primer president de la Societat d'Història Natural de Balears, Joan Bauzà Rullan, un dels exponents de la paleontologia balear de la segona meitat del segle XX.

Joan Bauzà Rullan, naturalista i paleontòleg de formació autodidacta va néixer a Marsella (França) el 6 de juny de l'any 1916, fill de pares sollerics emigrats a aquesta ciutat francesa on, com molts altres conciutadans d'origen, regentaven un negoci. La seva família tornà cap a Sóller devers els anys 20 per establir-se a la ciutat de la Vall dels tarongers. De jove, Joan Bauzà s'interessà per l'esport ocupant càrrecs directius en clubs locals. En el camp social també destacà per haver impulsat des de Sóller iniciatives envers la formació del jovent (fou el fundador de

l'Escola de Treball de la ciutat). Aficionat des de jove al col·leccionisme, a les humanitats i a la ciència -filatèlia, arqueologia, astronomia- a principis dels anys 40 es va començar a interessar seriosament per la geologia, la mineralogia i la paleontologia iniciant-se de la mà del seu conciutadà i veí, el naturalista i micropaleontòleg Guillem Colom Casasnovas. Poc a poc s'anà especialitzant en camp de la paleoictiologia encara que sense deixar de banda una visió global de la geologia i la paleontologia regionals que el dugué a visitar la majoria de jaciments de Mallorca on recol·lectà exemplars de tots els grups taxonòmics.

També començà a adquirir materials per intercanvi amb altres paleontòlegs i museus. Poc a poc la seva col·lecció s'anà enriquint a la vegada que anà agafant un biaix científic i de recerca. També dedicà

esforços a col·leccionar restes òssies de peixos actuals a fi de poder disposar de suficient material de comparació. A la seva col·lecció, que instal·là ocupant tot un pis del seu domicili de Palma, al carrer Ramon Berenguer, hi arribaren a estar representats alguns dels millors jaciments clàssics del continent com Solhenoffen (Baviera), Libros (Terol), Alcover, Monte Bolca, entre d'altres.

Des dels inicis de les seves investigacions no es decanta per una grup zoològic concret ni per cap època del temps geològic, i de fet en els primers articles, parla de mol·luscs del Pliocè marí de Sa Pobla, del Miocè marí de Muro i de Son Morey, del Miocè pre-orogènic del Puig Major, del Terciari lacustre dels lignits de Selva i Alcúdia, del Triàsic de diferents jaciments de la serra de Tramuntana; dels ammonits del Cretaci de Selva, i del Triàsic d'Esporles; dels coralls del Miocè inferior de la Serra de Tramuntana; del vertebrats terrestres del Quaternari i del Terciari de diferents jaciments de Mallorca; de restes vegetals del Terciari de Mallorca, etc. I com no, dels peixos fòssils de Mallorca, línia investigadora que va mantenir al llarg de la seva vida i de la qual es va especialitzar. No només va estudiar dents, otòlits i diferents restes òssies del peixos miocens dels jaciments de Mallorca, també va estudiar peixos fòssils del Miocè de Menorca i del Eocè i Miocè de la Península Ibèrica així com algun peix del Secundari. També va realitzar estudis sobre otòlits de peixos actuals.

Tot i que sempre compaginà la paleontologia amb la seva activitat professional com a comerciant, va publicar un bon nombre de treballs científics.

L'any 1948 descriu *Coelodus soleri* del Cretaci de Girona, espècie que dedica a Lluís Solé Sabarís. El mateix any, a partir de materials procedents miocens dels jaciments de Sa Teulada i sa Botifarra de Santa Margalida (Mallorca) descriu *Taurinichthys villaltai*, espècie que dedica al professor Josep F. de Villalta. Del mateix jaciments de Santa Margalida, descriu *Balistes lerichei* l'any 1949, la qual dedica al paleontòleg Maurice Leriche. Anys més tard, descriu a partir d'otòlits provinents del Pliocè de Son Capó i Talapí (Mallorca), *Congermuraena casieri*, espècie dedicada a Casier, *Apogon lozanoi*, *Pristipoma prebennetti*, *Trachurus sainzi*, *Gobius weileri*; del Pliocè de Talapí, *Belone d'erasmoi* i *Euclitharus balearicus*; del Pliocè de Son Vivot (Mallorca) *Trigla falloti*; del Pliocè del Pont d'Inca (Mallorca) *Trigla darderi* i *Trigla catalinae*, amb col·laboració amb Sanz.

Jaon Bauzà va estar molt vinculat amb el naixement de la nostra Societat. Ja a l'any 1953 va dirigir l'edició del Bolletí i en el Bolletí publicà els seus darrers treballs (1988). Un any després, va ser el president de la transició a la legalització de la nostra Societat, constituint-se el 4 de setembre de 1954. Per tant Joan Bauzà és soci fundador i el primer president de la nostra Societat. La seva labor va ser fonamental i es va impulsar uns dels aspectes fonamentals de la Societat. En primer lloc, junt amb n'Andreu Muntaner, la captació de socis, i en segon la publicació del Bolletí i l'intercanvi amb altres entitats.

Personatges il·lustres es varen fer socis de la Societat durant la seva presidència (1954-1955), entre ells cal mencionar en Francesc de Borja Moll, Josep Mascaró Passarius, Ramon Margalef, Jose F. de Villalta, Bermudo Meléndez.

Anys més tard, va participar amb l'organització dels actes que es varen celebrar a Mallorca amb motiu del 5è congrés de l'INQUA que a l'any 1957 va tenir lloc a Espanya.

L'any 1981, amb motiu de la creació a Sóller de l'Associació Museu Balear de Ciències Naturals, Joan Bauzà en va ser un dels impulsors i deixà materials de la seva col·lecció per a les primeres exposicions temporals fins i tot quan encara no existia la seu física del Museu. L'any 1996 l'Associació MBCN el va nomenar Soci d'Honor i el mes de maig de 1997 Bauzà va fer donació de la seva col·lecció i biblioteca a la institució municipal Museu Balear de Ciències Naturals durant un acte oficial que es celebrà a la Sala de Plens. La seva col·lecció científica roman actualment a aquest museu i constitueix un elevat percentatge dels materials que es poden contemplar a l'exposició permanent a més d'un interessant recull de paleontologia regional ja que hi estan representats molts dels jaciments clàssics de les Illes, molts d'ells avui ja esgotats o destruïts.

La seva biblioteca conté també una bona representació de les obres clàssiques sobre ictiologia fòssil, fins i tot algunes que avui es consideren autèntiques joies bibliogràfiques.

Joan Bauzà també fou membre de la *Real Sociedad Española de Historia Natural*, de la *Sociedade Geologica de Portugal*, de la *Society of Economic Paleontologists and Mineralogists of USA*, de la Societat Arqueològica Lul·liana i de la *Société Géologique de France*. També fou vocal de l'*Asociación Española para el Estudio del Cuaternario* i col·laborador del *Consejo Superior de Investigaciones Científicas*.

En reconeixement a la seva tasca científica, paleontòlegs espanyols i estrangers li han dedicat espècies noves, entre d'altres *Eodiodon bauzai* i *Arnoglossus bauzai*. Els professors Dante i Frizzell de la Universitat de Rolla (Estats Units) erigiren en el seu nom el gènere *Bauzaia* de l'Eocè de Nord-Amèrica.

Damià Vicens i Lluç Garcia.

Bibliografia

- Bauzà, J. 1944. Notas sobre la paleontología de Baleares. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 42(9-10): 627-630.
- Bauzà, J. 1945a. Nueva contribución al conocimiento de la paleontología de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 43 (7-8): 397-401.
- Bauzà, J. 1945b. Nota sobre el Mioceno de Mallorca. *Miscelánea Almera*. Inst. Geol. Diput. Prov. Barna., 1: 133-135.
- Colom, G. i Bauzà, J. 1945. Nota sobre los Foraminíferos de las margas Miocénicas de Montjuich. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 62: 283-293.
- Bauzà, J. 1946a. Contribución a la geología y paleontología de Mallorca. Plioceno marino de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 44(5-6): 369-380.
- Bauzà, J. 1946b. Contribución a la paleontología de Mallorca. Notas sobre el cuaternario. *Estudios Geológicos*, 4: 199-204.
- Bauzà, J. 1946c. Nuevo yacimiento fosilífero en el Trias de la Sierra Norte de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 44: 335-338.
- Bauzà, J. 1946d. La edad de los lignitos de Son Fe (Alcúdia). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 44: 561-569.
- Bauzà, J. 1946e. Hallazgo del *Lophiotherium cervulum*. *Memorias del Ins. Geo. Minero*, 44:
- Bauzà, J. 1947a. Nuevas aportaciones al conocimiento de la ictiología del Neógeno Catalano-Balear. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 45(7-8): 523-538.
- Bauzà, J. 1947b. Nuevas aportaciones al conocimiento de la ictiología del Neógeno Catalano-Balear. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 45(9-10): 619-646.
- Bauzà, J. 1948a. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica del neogeno de Baleares. Sobre el hallazgo de *Taurinichthys villaltai* n. sp.. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 46 (3-4): 231-235.
- Bauzà, J. 1948b. Nuevas aportaciones al conocimiento de la ictiología del Neógeno Catalano-Balear. *Estudios Geológicos*, 8: 221-239.
- Bauzà, J. 1948c. Nuevas aportaciones al conocimiento de la ictiología del Neógeno Catalano-Balear. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 46(5-6): 443-460.
- Bauzà, J. 1948d. Contribución a la fauna ictiológica fósil de España. Especies eocénicas de Cataluña. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 46: 583-594.
- Bauzà, J. 1948e. Contribución al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de Cataluña. *Pub. Del Inst. Geol. Lucas Mallada*, 8: 241-243.
- Bauzà, J. 1949a. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47(3-4): 203-221.
- Bauzà, J. 1949b. Sobre el hallazgo de los géneros *Box*, *Diplodus* y *Pagellus* en el plaisanciense de Son Talapi (Llubi) Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47(9-10): 653-657.

- Bauzá, J. 1949c. Nuevas contribuciones a la fauna ictiológica fósil del Neógeno de España. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, extra: 471-504.
- Bauzá, J. 1949d. Sobre el hallazgo del *Balistes lerichei* n. sp. en el Vindoboniense de Santa Margarita (Mallorca). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47 (7-8): 519-521.
- Bauzá, J. 1949e. Contribuciones a la ictiología fósil de España. Peces eocénicos de Cataluña (segunda parte). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47: 345-349.
- Bauzá, J. 1949f. Sobre el hallazgo del *Prolebias cf gregatus* Sauvage en el Oligoceno de Sarreal. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47: 93-96.
- Colom, G. i Bauzá, J. 1949a. Sobre la extensión de *Metaxitherium cuvieri* en las "molassas" Vindobonienses de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 67: 91-92.
- Colom, G. i Bauzá, J. 1949b. *Operculina canalifera gomezi* n. subesp. Del Bartoniense de Cataluña. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47: 219-221.
- Bauzá, J. 1950. Contribución al conocimiento de la ictiología fósil del Neógeno balear. Sobre el hallazgo del *Taurinichthys Villaltai*. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 48 (1): 63-66.
- Bauzá, J. 1950. Contribución al conocimiento de la paleontología del Neógeno balear. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 48 (1): 121-140.
- Colom, G. i Bauzá, J. 1950. Sur le bassin Néogene du Sud de la Sierra Nord. *C. R. Séan. Acad. Scien. Paris*. 230: 1625-1627.
- Bauzá, J. 1951. Contribuciones a la paleontología del neógeno de Malloca. Pectínidos (Segunda parte). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 49: 131-152.
- Bauzá, J. 1953a. Fauna ictiológica fósil de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1953 (1): 11-13.
- Bauzá, J. 1953b. Contribución al conocimiento de la ictiología fósil de Cataluña y Baleares. *Mem. y Com. Inst. Geol. Prov. Barna. Diput. Prov. de Barcelona*, 10: 5-10.
- Bauzá, J. 1954a. Ictiología fósil de Baleares. El género *Labrodon* en formaciones miocénicas de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1954 (1-4): 15-19.
- Bauzá, J. 1954b. Contribución al conocimiento de la ictiología actual y fósil de España. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 52: 63-71.
- Bauzá, J. 1954c. Formaciones cuaternarias en el Puerto de Sóller (Mallorca). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 49:85-88.
- Bauzá, J. 1954d. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de España. Los peces triásicos del Gorch Negre de Centelles. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, Tomo extraordinario: 459-471.
- Bauzá, J. 1955a. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de España. Otolitos fósiles de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1955 (1-3): 71-79.
- Bauzá, J. 1955b. Contribuciones a la ictiología fósil de España. Otolitos fósiles del genero *Gobius* procedentes del Plioceno de Son Talapí (Llubi) Mallorca. *Estudios Geológicos*, 11 (27-28): 401-407.
- Bauzá, J. 1955c. Otolitos actuales y fósiles del genero *Ophidion*. In: *Homenaje póstumo Dr. D. Fco. Pardillo Vaquer*. Universidad de Barcelona. Secretaría de Publicaciones. Facultad de Ciencias. pp 291-293.
- Bauzá, J. 1955d. Notas paleontológicas de Mallorca: Sobre el hallazgo de "Nothosauros" en el Trias. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1: 87.
- Bauzá, J. 1956a. Fauna coralina del Mioceno de la isla de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 2: 91-93.
- Bauzá, J. 1956b. Flora oligocénica de Son Fe (Alcudia). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 2: 89-91.
- Bauzá, J. 1957a. *Contribuciones a la fauna ictiológica de España: Otolitos actuales y fósiles*. Instituto de Geología. Universidad de Oviedo. 24 pp.
- Bauzá, J. 1957b. Nueva contribucion al estudio de los otolitos de peces actuales y fósiles de España. *Mem. y Com. Inst. Geol. Prov. Barna. Diput. Prov. Barcelona*. 16: 33-44.
- Bauzá, J. 1958a. Contribuciones a la paleontología de Mallorca. Sondeo Son Vivot (La Puebla). Su fauna ictiológica. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1958(4): 65-74. Palma de Mallorca.

- Bauzá, J. 1958b. Contribución al conocimiento del *Trigonodon oweni* SISMONDA. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 56(1): 255-260. Madrid.
- Bauzá, J. 1958c. Hallazgo del *Diplobune secundaria* Cuvier, en los lignitos de Selva. *Estudios Geológicos*, 14(37): 43-44.
- Bauzá, J., 1958. Contribución al conocimiento de la flora fósil de Mallorca. *Estudios Geológicos*, 17: 161-174.
- Bauzá, J. 1958c. Otolitos de peces actuales. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 56:111-126.
- Bauzá, J. 1960a. Contribución al conocimiento de los otolitos de peces. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 57: 89-98.
- Bauzá, J. 1960b. Contribución al conocimiento de los otolitos de peces. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 57:99-118.
- Bauzá, J. 1960c. Nueva contribución al conocimiento de los otolitos de peces actuales. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 6: 9-29.
- Bauzá, J. 1961a. Contribuciones a la geología de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 7: 31-35.
- Bauzá, J. 1961b. Nueva contribución al estudio de la flora fósil de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 7: 49-59.
- Bauzá, J. 1961c. La fauna ictiológica fósil de España II. *Vínculo. Colegio La Salle de Palma*, 129: 3 pp.
- Bauzá, J. 1961c. La fauna ictiológica fósil de España. III y último. *Vínculo. Colegio La Salle de Palma*, 130: 1-3.
- Bauzá, J. 1961d. Contribuciones al conocimiento de los otolitos de peces actuales. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 59: 153-162.
- Bauzá, J. 1961e. Nuevas contribuciones al conocimiento de la Paleontología de Mallorca. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Geol.)*, 59(1): 89-95.
- Sanz, J. i Bauzá, J. 1961. Contribuciones al conocimiento de la ictiología fósil de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 7: 39-42.
- Bauzá, J. i Mercadal, B. 1961. Nuevas contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de Menorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 7(1-4): 45-48. Palma de Mallorca.
- Bauzá, J. 1962a. Contribución a la Flora fósil de Mallorca. *Estudios Geológicos*, 17: 161-174.
- Bauzá, J. 1962b. Contribución al estudio de los otolitos de peces. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 60: 5-26
- Bauzá, J. i Mercadal, B. 1962. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica de Menorca. *Revista de Menorca*, 2: 153-163.
- Bauzá, J.; Quintero, I. i De La Revilla, J. 1963. Contribuciones al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de España. *Not. y Com. Inst. Geol. Min. Esp.*, 70: 217-273.
- Bauzá, J.; Quintero, I. i De La Revilla. 1963.. Nueva contribución al conocimiento de la fauna ictiológica fósil de España. *Not. y Com. Inst. Geol. Min. Esp.*, 72: 179-186.
- Bauzá, J. 1964. Fauna de las formaciones del Terciario superior de la Puebla (Mallorca). *Estudios Geológicos*, 20: 187-220.
- Bauzá, J. i Imperatori, L. 1965. Contribuciones a la ictiología fósil de España. Peces pliocénicos de Málaga. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Sec. Geol.)*, 53: 89-98.
- Bauzá, J. 1966a. Nueva contribución al conocimiento de los otolitos fósiles. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 12 (1-4): 111-113.
- Bauzá, J. 1966b. Contribuciones a la paleontología del Cretácico de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 12: 115-131.
- Bauzá, J. 1966c. Contribuciones a la paleontología de Baleares. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 12(1-4): 133-137.
- Bauzá, J. 1967. Contribuciones al conocimiento de la ictiología actual i fósil de Menorca. *Rev. de Men.*, 3: 197-210.
- Bauzá, J. 1968a. Contribuciones al conocimiento de la ictiología fósil de España. El género "*Balistes*" en el Vindoboniense de Mallorca.. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Sec. Geol.)*, 66: 29-33.
- Bauzá, J. 1969a. Contribuciones al conocimiento de los otolitos de peces actuales. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 66 (3-4): 105-114.
- Bauzá, J. 1969b. Contribuciones al conocimiento de la ictiología fósil de Mallorca. El género *Myliobatis* Cuvier.

- Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 15: 93-102.
- Bauzá, J. 1969c. Contribuciones al conocimiento de los otolitos de peces actuales y fósiles de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 15: 103-113.
- Bauzá, J. 1972. Contribuciones al conocimiento de fauna ictiológica fósil de España (II). *Acta Geológica Hispánica*. 6 (5): 149-153.
- Bauzá, J. 1972. Contribuciones al conocimiento de fauna ictiológica fósil de España (III). *Acta Geológica Hispánica*. 7 (2): 62-65.
- Bauzá, J. i Plans, J. 1973. Contribución al conocimiento de la fauna ictiológica del Neógeno Catalano-Balear. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 18: 72-131.
- Bauzá, J. i Compte, M. 1977. Nuevas contribuciones al conocimiento de los peces actuales. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 22: 61-95.
- Bauzá, J. 1978. Paleontología de Mallorca. Ciento ochenta millones de años de la flora y fauna de Mallorca. In: Mascaró, J. (coord.) *Historia de Mallorca*, 7: 331-430. Gráficas Miralles. Palma de Mallorca.
- Bauzá, J. 1981. Contribuciones a la paleontología de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 25: 7-20.
- Bauzá, J. i Gómez, J. E. 1982. Contribución al conocimiento de la Ictiología fósil de España. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 26: 63-74.
- Bauzá, J. i Gómez, J. E. 1988. Contribución al conocimiento de la Ictiología fósil de España. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 32: 115-138.